

**REPRISALS AGAINST HUMAN RIGHTS DEFENDERS IN TÜRKİYE
FOLLOWING ENGAGEMENT
WITH
UNITED NATIONS MECHANISMS**

Input to the Report of the Secretary-General

April 2026

**Contact details: Kerem DİKMEN | Email: kerem.dikmen@kaosgl.org | Phone:
+905322339351 | www.kaosgl.org |**

İÇİNDEKİLER

A. GİRİŞ	2
B. KAOS GL'nin SON DÖNEM BM RAPORLAMALARINDAKİ ARTIŞ	3
C. KAOS GL'NİN SAVUNUCULUK SORUMLULARI	5
D. MİSİLLEME HEDEFLERİ	5
F. DAVALAR	5
F.a.1. KEREM DİKMEN YÖNÜNDEN	5
F.a.2. DAVANIN MİSİLLEME OLARAK NİTELENMESİNİN GEREKÇELERİ	6
F.b.1. DEFNE GÜZEL YÖNÜNDEN	6
SONUÇ	7

A. GİRİŞ

1. Bir devlet eyleminin, bir savunuculuk çalışmasına misilleme olarak mı gerçekleştirildiği yoksa başka motivasyonların da mı olduğu konusunu kesin ispat ancak devlet yetkililerinin bunu açıkça ifade etmesiyle mümkün olabilir. Türkiye özelinde bunun kabul edildiği bir örnek bildiğimiz kadarıyla yoktur.
2. Dolayısıyla insan hakları savunuculuğu nedeniyle yapılan misilleme, çoğu zaman savunuculuk faaliyetinin artması ile devlet yetkililerinin tacizinin artmasının aynı döneme denk gelmesi; bu sırada yaşanan uygulama değişiklikleri; eski patenlerin terk edilerek yeni baskı taktiklerinin hayata geçmesi ve bu taktiklerin genelde savunuculara uygulanarak başkanması ile görünür kılınabilir.
3. İHS'lerin yargısal ve idari tacizlerle yıldırılması, özellikle ihlallerin yoğun olarak yaşandığı coğrafyalarda oldukça yaygındır. Bu yaygınlık, bir taciz eyleminin misilleme amacı ile yapıldığını anlamayı daha da zorlaştırır.
4. BM, mekanizmaları İHS'lere karşı yapılan ihlallerin raporlaması için mekanizmalara ve prosedürlere sahiptir. Misilleme konusundaki prosedürlerin, misillemeye maruz kalanların faaliyetlerinin özel önemi nedeniyle, daha spesifik araçlar olarak düşünülmesi gerekir. Bu bağlamda, Kaos GL, şimdiye kadar bu mekanizmaya hiç başvurmamıştır.

B. KAOS GL'nin SON DÖNEM BM RAPORLAMALARINDAKİ ARTIŞ

5. Kaos GL, bölgesel mekanizmaların etkisini yitirmesinin de muhtemel bir sonucu olarak, BM mekanizmalarını ve prosedürlerini daha yoğun ölçekte kullanmıştır. Bu dikkat çekici artışta, mekanizmalara erişimin kolaylaşması ve BM mekanizmaları konusunda Türkiye'de yerleşik insan hakları programlarının çabaları da yadsınamaz.
6. Ayrıca Kaos GL, BM mekanizmalarının daha yoğun kullanılması için bir dizi operasyonel ve organizasyonel değişikliği de kendi iç yapısında gerçekleştirmiştir. Bu değişikliklerin sonucu aşağıda belirtilen raporlamalar gerçekleştirilmiştir.
7. 10.06.2024: Kaos GL, diğer müttefikleriyle birlikte İşkenceye Karşı Komiteye kanıt temelli gölge rapor sunmuştur.
8. 18 Temmuz 2024: İşkenceye Karşı Komitenin Cenevre'de gerçekleştirdiği ülke incelemesinde (80. Oturum), STK diyaloguna temsilcisi ile katılmıştır. Devlet delegasyonu ile Komitenin yaptığı toplantıda da hazır bulunmuştur.
9. 16 Eylül 2024: Kaos GL, diğer müttefikleriyle birlikte BM İnsan Hakları Komitesine, Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesinin periyodik incelemesi için kanıt temelli gölge rapor sunmuştur. Ayrıca Komitenin sivil toplum kuruluşlarıyla Cenevre'de gerçekleştirdiği diyaloga da fiziki olarak katılmıştır.

10. Eylül 2024: Türkiye'nin 4. Evrensel Periyodik İzlemesine, diğer müttefikleriyle birlikte kanıt temelli gölge rapor sunmuştur.
11. 14 Ekim 2024: İnsan Hakları Komitesinin, Türkiye'nin Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesinin periyodik incelemesi için gerçekleştirilen 142. oturumuna, STK diyaloguna temsilcisi ile katılmıştır.
12. 20 Şubat 2025: Palais Nations'ta XXII. Salonunda gerçekleşen STK ön oturumuna temsilcisi ile katılmıştır.
13. 8 Eylül 2025: 60th Human Rights Council Session UPR Outcome of Türkiye başlıklı oral statement sunulmuştur.
14. 17 Eylül 2025: Raising their voices- HRDs respond to the human rights crisis başlıklı raporunu ilgili UN mandatelerine sunmuştur.
15. 29 Eylül 2025: Alternative Report on Issues Identified for the Fifth Periodic Report of the United Nations Committee Against Torture Concerning Türkiye başlıklı follow up raporunu İşkenceye Karşı Komiteye sunmuştur.
16. 29 Eylül 2025: Submission on Forced Medical Interventions on Intersex Children in Türkiye – to Committee Against Torture and to the UN Special Rapporteur on the Right to Health and Independent Expert on sexual orientation and gender identity başlıklı raporunu ilgili UN mandatelerine sunmuştur.
17. 9 Ekim 2025: Unmet Health Needs of Trans People in Türkiye: Exclusion from Sexual and Reproductive Health Services başlıklı raporunu ilgili UN mandatelerine sunmuştur.
18. 21 Kasım 2025: Restriction of Freedom of Association Through Systematic and Arbitrary Audit Practices Targeting LGBTI+ Rights Organizations in Türkiye başlıklı mahrem raporunu ilgili UN mandatelerine sunmuştur.
19. 15 Ocak 2026: Submission to Call for Input – Thematic Report on Violence and Discrimination against LBQ Women (HRC62) başlıklı raporunu ilgili UN mandatelerine sunmuştur.
20. BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği Ofisinin Eşit Siyasi Katılım Raporu Çağrısına Katkı Odak Ülke: Türkiye Cumhuriyeti, başlıklı raporunu ilgili UN mandatelerine sunmuştur.
21. Bu raporlamalar yalnızca BM'ye yapılan raporlamalardır. Bu süre içerisinde Kaos GL, Avrupa Konseyine çağrı üzerine veya doğrudan raporlamalar yapmış; İnsan Hakları Avrupa Mahkemesini yargısal mekanizma olarak kullanmıştır.

C. KAOS GL'NİN SAVUNUCULUK SORUMLULARI

22. Bu süreçlerin tümüne Kaos GL İnsan Hakları Programı Koordinatörü Kerem Dikmen liderlik etmiş, raporları yazmış ve ismi raporlarda kontak kişisi olarak yer almıştır. Gene Kaos GL ve müttefiklerinin ortak raporlarının sunumu için Cenevre'de çeşitli zamanlarda bulunmuştur.
23. Raporlama süreçlerinde insan hakları uzmanı Defne GÜZEL, veri toplama aşamalarına liderlik etmiştir.

D. MİSİLLEME HEDEFLERİ

24. İzmir merkezli Genç LGBTİ+ Derneği, toplumun her alanında yaşanan ve özelde gençlerdeki cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği temelli şiddet, baskı, sosyal dışlanma ve ayrımcılık durumları ile ilgili veri oluşturmayı ve bütün ayrımcılık biçimlerinin ortadan kalkmasına yönelik çalışmayı amaçlayan bir sivil toplum kuruluşudur.
25. Ankara merkezli 17 Mayıs Derneği ise cinsel yönelim, cinsiyet kimliği ya da cinsiyet ifadesi temelli bireysel ya da toplumsal düzeyde yaşanan her türlü ayrımcılıkla mücadele için bilimsel, kültürel, sosyal ve sanatsal, eğitsel faaliyetler yaparak aynı zamanda sosyal hizmet, savunuculuk, farkındalık ve insan hakları izleme, belgeleme ve raporlama faaliyetleri yürüterek eşit ve özgür bir toplumun inşasına katkıda bulunmayı amaçlayan bir sivil toplum kuruluşudur.
26. Her iki dernek de, diğer bütün dernekler gibi 2024 Eylülünde İçişleri Bakanlığı tarafından denetlenmiş, denetimle ilgili iki aya varan yazışma sürecinin ardından Bakanlık dernek hakkında fesih davası açılması ve sosyal medyadan yaygınlaştırılan görsellerle ilgili müstehcenlik konulu soruşturma yürütülmesi için Ankara ve İzmir Cumhuriyet Başsavcılıklarına ihbarda bulunmuştur.

F. DAVALAR

F.a.1. KEREM DİKMEN YÖNÜNDEN

27. Genç LGBTİ+ Derneği için kapatma davası açılmıştır. Kapatma davasında bu derneğin avukatlığını, aynı zamanda Kaos GL İnsan Hakları Programı Koordinatörü olan Kerem DİKMEN yapmıştır. Bu süreçte dernek hakkında bir de müstehcenlik konulu ceza soruşturması açılmıştır. Kerem Dikmen aynı zamanda derneğin denetleme kurulu üyesidir.
28. 2024/182447 Hz. Sayılı dosya üzerinden yürütülen soruşturmada takipsizlik kararı verilmiştir. Bu soruşturmanın şüphelisi doğrudan dernektir.
29. Ancak bu soruşturma devam ederken yeni bir soruşturma daha açılmıştır. Bu soruşturmaya Kerem DİKMEN şüpheli olarak dahil edilmiş ve Haziran 2025'te ifadesi alınmıştır. İlerleyen günlerde Kerem DİKMEN'in de aralarında bulunduğu 11 dernek

yönetim kurulu ve denetleme kurulu üyesi hakkında Ekim 2025 tarihinde ceza davası açılmıştır. İddianamede Dernekler Kanununun 32/p maddesinin ihlal edildiği ileri sürülmüştür.¹

F.a.2. DAVANIN MİSİLLEME OLARAK NİTELENMESİNİN GEREKÇELERİ

30. Kanunun 32/p maddesi şu şekildedir: “30 uncu maddenin (b) bendinde belirtilen kurulması yasak dernekleri kuranlar ile bu bende aykırı harekette bulunan dernek yöneticileri fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde bir yıldan üç yıla kadar hapis ve elli günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır ve derneğin feshine de karar verilir.”
31. Kanunun 33. maddesi ise “Bu Kanunun 32 nci maddesinde geçen “dernek yöneticileri” ibareleri dernek yönetim kurulu başkanını ifade eder.” demektedir. Yani normal koşullarda dernek denetleme kurulu üyesine ceza davası açılması kanunen imkansızdır. Buna karşın belki de Türk hukuk tarihinde ilk kez, dernek yöneticisi olmayan bir kişiye, ancak dernek yöneticisi tarafından işlenmesi mümkün bir suç nedeniyle ceza davası açılmıştır. Bu sıradışı bir durumdur.
32. Aslında paylaşımlarla ilgili bir takipsizlik kararı dosyada mevcuttur ve bu karar kesinleşmiştir. O dosyada Kerem DİKMEN şüpheli değildir. Müstehcenlikten yürütülen bu soruşturma takipsizlikle kapatılmış ancak bunun öncesinde aynı paylaşımlar gerekçe göstererek yeni bir soruşturma açılmış, ilk soruşturmaya dahil edilmeyen Kerem DİKMEN bu soruşturmaya dahil edilmiştir. ne bis in idem ilkesi ihlal edilerek aynı eylem gerekçe gösterilerek bu yapılmıştır. Bu da sıradışı bir durumdur.
33. Yukarıda özetlenen savunuculuk faaliyetleri ile bu istisnai uygulamaların ortak noktasının Kerem Dikmen olduğu dikkate alındığında ve özellikle savcılığın, Türk Ceza Kanununun 53. maddesinin de uygulanmasını talep ettiği dikkate alındığında, taraf devletin eylemlerinin misilleme amacını taşıdığı değerlendirilmektedir.²

F.b.1. DEFNE GÜZEL YÖNÜNDEN

34. 17 Mayıs Derneğinin, interseksleri konu alan ve interseks görsellerine yer veren MyIntersexStory³ isimli kitabın Türkçe çevirisi⁴ ile bir resim sergisi katalogundaki trans kadın bedeni temsiliyeti⁵ nedeniyle HIV çalışmalarıyla da tanınan trans aktivist Defne Güzel hakkında ceza davası açılmıştır. Bu sanatsal metinlerdeki Üstelik soruşturma aşamasında alınan bilirkişi raporu dernek faaliyetlerinin hukuka aykırı

¹ Daha ayrıntılı bilgiler için lütfen taraf devlete gönderilen 11 February 2026 tarihli, AL TUR 3/2026 referans numaralı iletişim dosyasını inceleyiniz.

² Kanunun tam metni için:

[https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-REF\(2016\)011-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-REF(2016)011-e)

³ https://www.oieurope.org/wp-content/uploads/2019/11/testimonial_broch_21-21cm_for_web.pdf

⁴ <https://www.17mayis.org/images/publish/pdf/benim-intersekshikayem-10-05-2023.pdf>

⁵

<https://www.17mayis.org/images/publish/pdf/cocuklar-karacalar-cicekler-atesler-sergi-katalogu-09-12-2022.pdf>

olmadığı yönünde görüş bildirmiştir. Suçlamanın Defne Güzel'e yöneltilmesinin nedeni ise, Güzel'in 17 Mayıs Derneğinin başkanlığını yürütmesidir.⁶

SONUÇ

35. İlk davadaki istisnai uygulamalar güçlü misilleme göstergeleri ortaya koymaktadır. İkinci dava ise, insan hakları savunucularına yönelik baskının daha geniş bir örüntüsünü göstermesi bakımından önem taşımaktadır.
36. Özellikle yukarıda belirtilen BM raporlama faaliyetlerinin yoğunlaştığı dönemin hemen ardından, ilgili dernekler hakkında idari denetimlerin başlatılması ve cezai süreçlerin başlatılması dikkat çekicidir.

⁶ Daha ayrıntılı bilgi için lütfen bilgi notunu inceleyin:
<https://kaosgl1.org/en/single-news/lawsuit-filed-seeking-prison-sentence-for-17-may-association-chair-defne-guzel>